# Általános indokolás

A törvénymódosítás célja, hogy a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat jogi személyiségének és jogalanyiságának folytonossága mellett Magyar Tudományos Akadémia Kutatóhálózat (a továbbiakban: MTA KH) néven működjön tovább, szervezete és működése megújuljon, alapítói jogait a Magyar Tudományos Akadémia gyakorolja, továbbá a kutatóhelyek jogállása, a munkajogviszonyok létesítése, valamint a munkáltatói jogok az MTA KH kutatási intézményeinek keretében rendeződjenek. A kutatási hálózat neve MTA KH a névváltozás bírósági nyilvántartásba vételének napjától.

A törvénymódosítás meghatározza a jogfolytonosan tovább működő MTA KH megújított szervezetét és működési rendjét, rendezi az MTA és a kutatóhálózat között a 2019–2026 közötti időszakban nem kielégítő módon szabályozott ingatlanhasználati viszonyokat, előirányozza a kutatóhálózat ismételt egységes működését, biztosítva a jelenleg az ELTE szervezetén belül működő négy humán kutatóközpont reintegrációját.

Ezen kívül a módosítás megteremti a kiegyensúlyozott és tudományterületi különbségekre is figyelemmel lévő új vezetési modellt és törekszik arra, hogy a HUN-REN alatt történt működésben elért pozitív eredmények is megmaradjanak. Az Országgyűlés elkötelezett a hazai tudományos kutatás támogatása mellett és az ezek érdekében korábban meghozott intézkedések rendszeréhez illeszkedik e törvénymódosítás. A módosítás okán szükségessé vált továbbá a kapcsolódó törvények technikai hozzáigazítása is a jogrendszer koherenciája biztosításának érdekében.

Ez az indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

# Részletes indokolás

**1-2. §, 12-27. §, 29-30. §, 33. §, 38-39. §, 41. §, 43-51. §, 53-54. §, 90-91. §**

Technikai módosító rendelkezések a jogszabályi koherencia biztosítása érdekében.

**3. §**

Összhangban a Magyar Tudományos Akadémia Kutatóhálózatra vonatkozó törvényi módosításokkal, a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény (a továbbiakban: MTA tv.) több rendelkezése is pontosításra kerül. A módosítás biztosítja, hogy a Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) mint köztestület, valamint az akadémiai kutatóhálózatot érintő jogszabályok, stratégiai programok és egyéb intézkedések előzetes véleményezésébe az MTA-t be kell vonni.

**4-5. §**

Összhangban az MTA Kutatóhálózatra (a továbbiakban: MTA KH) vonatkozó törvényi módosításokkal, egyértelműen rögzítésre kerülnek az MTA feladatai, valamint közfeladatai között a közfinanszírozású akadémiai kutatóhálózat fenntartásának kötelezettsége.

**6. §**

A módosítás az MTA tudományos osztályának feladatát rögzíti az akadémiai kutatóhelyek által készített szakmai beszámolók értékelésében.

**7. §**

A módosítás a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvényben is rögzíti az MTA KH döntéshozó és ügyvezető szerve elnökének tanácskozási jogú részvételét az MTA elnökségének ülésein.

**8. §**

A módosítás az MTA alapítói joggyakorlóként való kijelölését tartalmazza, továbbá a kutatóhálózat elnökének éves beszámolási kötelezettségét az MTA évi rendes közgyűlése, valamint az MTA Elnöksége részére.

**9. §**

A módosítás rögzíti, hogy az MTA KH közfeladatainak finanszírozására vonatkozó költségvetési forrás az MTA fejezetén belül, külön fejezeti kezelésű előirányzatként kerül biztosításra.

**10. §**

A módosítás biztosítja, hogy az MTA által a vagyon használatba adásáról köthető vagyonhasználati szerződésre vonatkozó rendelkezésben is megjelenjen az alapítói joggyakorlásába tartozó kutatóhálózati intézményi kör.

**11. §**

Az MTA tv. 3. § (1a) bekezdése az MTA feladataként rögzítette a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról szóló 2014. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: KFItv.) 42/B. § (5) bekezdése és 46. § (1) bekezdése szerinti, a kutatóhálózat elhelyezését szolgáló akadémiai vagyonelemek használati jogának biztosítását. Mivel a kutatóhálózat alapítói joggyakorlója az MTA lesz, és az akadémiai vagyon használatba adását az MTA tv. 23. § (3) bekezdése szerinti – az alapítói joggyakorlásával működő intézményre is kiterjedő – vagyonhasználati szerződés rendezi (3. §), a KFItv.-re visszautaló külön feladatmeghatározás szükségtelenné válik. A hatályon kívül helyezés összhangban áll a KFItv. 46. § (1) bekezdésének hatályon kívül helyezésével (40. §).

**28. §**

Összhangban az MTA KH-ra vonatkozó törvényi módosításokkal, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény előírásai szerinti közzétételi listára vonatkozó rendelkezései kiegészülnek az MTA KH-val, ekként az közzétételre kötelezettnek minősül.

**31. §**

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht. tv.) 1. § 14. pontja kiegészül egy új ponttal, amely az MTA KH-val kötött közfeladat finanszírozási szerződés alapján történő finanszírozásra vonatkozóan rögzíti, hogy az nem minősül költségvetési támogatásnak, azzal a kutatóhálózat a számviteli szabályok szerint köteles elszámolni.

**32. §**

Tekintettel arra, hogy az MTA KH finanszírozására a közfeladat-finanszírozási szerződésen kívül, jogszabály szerint nyújtható költségvetési támogatással is sor kerülhet, meg kellett teremteni az Áht. tv. 48/B. §-ával való összhangot, amelyből törlésre került a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat.

**33. §**

Az Áht. tv. 79. § (4a) bekezdés g) pontjában – Magyar Államkincstár által vezetett fizetési számla tekintetében – pontosításra kerül az MTA KH megnevezés.

**34. §**

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 3. § (1) bekezdés 19. pont c) alpontjában a vagyonkezelőt értelmező rendelkezés pontosításra kerül az MTA KH, valamint annak jogi személy szervezeti egysége megnevezéssel.

**35. §**

Az Nvtv. „átlátható szervezet” fogalmának kiegészítésével a köztestület kizárólagos alapítói joggyakorlásával működő sajátos jogállású jogi személy – így az MTA KH – és jogi személy szervezeti egységei a köztestülethez hasonlóan a törvény erejénél fogva átlátható szervezetnek minősülnek.

**36-37. §**

A közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCIX. törvény összeférhetetlenségi szabályainak pontosítása az MTA KH vezetőtestületében és felügyelőbizottságában betöltött tagsággal összefüggésben.

**40. §, 42. §**

A KFItv. 42/B. § (5) bekezdésének módosítása a névváltozáshoz igazodva rögzíti, hogy a 42/B. § (3) bekezdése szerinti közfeladat ellátásához szükséges működési feltételeket az MTA KH biztosítja. A KFItv. 46. § (1) bekezdése a HUN-REN használatában lévő akadémiai vagyonelemek ingyenes használatba adását és a használó kötelezettségeit szabályozta. Mivel az MTA a kutatóhálózat alapítói jogainak gyakorlójává válik, az akadémiai vagyon használatának feltételeit a jövőben az MTA tv. 23. § (3) bekezdése szerinti vagyonhasználati szerződés és az MTA Alapszabálya határozza meg, ezért a KFItv. vonatkozó rendelkezései módosításra, illetve a KFItv. 46.§ (1) bekezdése hatályon kívül helyezhető.

**52. §**

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény összeférhetetlenségi szabályainak pontosítása az MTA KH Vezetőtestületében és felügyelőbizottságában betöltött tagság tekintetében.

**55. §, 58. §, 68. §, 72. §, 76. §, 84. §, 94. §**

Fejezetek, alcím címek technikai pontosítása az MTA KH, a Vezetőtestület, a kutatási intézmények, az Intézményvezetői Kollégium és a Tudományos Tanácsadó Testület megnevezésekkel.

**56. §**

A módosítással pontosításra kerül az MTA KH küldetése, kijelölésre kerül az alapítói jogok gyakorlója, valamint felsorolásra kerül az alapítói jogok gyakorlójának jogköre. A módosítás pontosítja továbbá az MTA KH közfeladatait, rögzíti, hogy az MTA KH közfeladatainak ellátása érdekében szükséges pénzügyi források az MTA fejezetén belül, külön fejezeti kezelésű előirányzatként kerülnek biztosításra, rögzíti továbbá az MTA KH előzetes véleményezési jogát is.

**57. §**

Rögzíti az MTA KH jogállását, az alkalmazandó mögöttes polgári jogi szabályokat, a közhasznúsági jogállását, pontosítja a hatályos jogi rendelkezéseket.

**59-61. §**

A rendelkezésekben az MTA KH határozatlan idejű létrehozása, valamint annak alapító okirata kötelező tartalmi elemeinek felsorolása valósul meg, továbbá technikai módosítások, a normaszövegben pontosításra kerül az MTA KH megnevezése. A módosítás továbbra is biztosítja az állam részéről az egyoldalú jognyilatkozattal történő vagyonjuttatás lehetőségét, de ez csak egy jövőbeni lehetőség és nem kötelezettség az állam felé.

**62. §**

A módosítás a jogfolytonosságnak megfelelően rendezi a nyilvántartási eljárást. Mivel a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat nem szűnik meg, hanem névváltozással működik tovább, a bíróság új nyilvántartásba vétel helyett – a Cnytv. szabályai szerint, egyéb szervezetként – változásbejegyzéssel jegyzi be a módosításokat. A kérelmező az alapítói jogok gyakorlójává váló MTA elnöke. Az alapító okirat módosítását és egységes szerkezetű szövegét – az MTA KH és jogi személy szervezeti egységei tekintetében egyaránt – a Vezetőtestület döntése alapján az MTA elnöke adja ki, akit e jogkörében – figyelemmel a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló törvényben foglaltakra – a főtitkár helyettesít, ez biztosítja az alapítói döntések egyértelmű felelősségi rendjét és az okiratok egységes kezelését.

**63. §**

Az MTA KH ügyvezető szerve a Vezetőtestület (a korábbi Irányító Testület helyett), amelyet a Vezetőtestület elnöke vezet. Az MTA KH munkáját Tudományos Tanácsadó Testület segíti, valamint a korábbi tudományterületi alelnökök helyett a kutatási intézmények tudományos és innovációs tevékenységének koordinációját az Intézményvezetői Kollégium készíti elő.

**64-67. §**

A rendelkezés meghatározza az MTA KH vezető tisztségviselőit, akik a Vezetőtestület tagjai és annak elnöke. Meghatározza továbbá a Vezetőtestület és a felügyelőbizottság felállítására vonatkozó szabályokat, rendelkezik a szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagokról, a felügyelőbizottsági és vezetőtestületi tagok megbízatási idejéről, a megbízatásuk megszűnésének eseteiről, a határozatképességről, a vezető tisztségviselők, valamint a felügyelőbizottság tagjainak összeférhetetlenségi és vagyonnyilatkozat-tételi szabályairól.

**69. §**

A rendelkezés a Vezetőtestület át nem ruházható jogköreit, feladatait tisztázza, és meghatározza azon döntéseket, amelyeket a testület összes tagja kétharmadának támogató szavazatával hozhat meg. Tekintettel arra, hogy a Vezetőtestület döntéshozó és ügyvezető szerv is egyben, szükségessé vált annak rögzítése, hogy gyakorolja mindazon alapítói jogokat, amelyeket az MTA átengedett és amelyek nem tartoznak az MTA elnök hatáskörébe a törvény 1.§ (3) bekezdésében felsoroltak szerint.

**70. §**

A módosítás a Vezetőtestület elnöke feladatait, jogköreit, helyettesítésének rendjét tisztázza. A Vezetőtestület elnöke felett a munkáltatói jogokat – a visszahívás kivételével – az MTA elnöke gyakorolja.

A módosítás indokolt esetben jogot biztosít az MTA elnökének a Vezetőtestület vagy felügyelőbizottság összehívására, ha ezek vezetői a testületek összehívását elmulasztják és e kötelezettségüknek az MTA elnökének külön felhívására sem tesznek eleget.

**71. §**

Az MTA KH felügyelőbizottsága létrehozására és működésére vonatkozó szabályok pontosítása.

**73-74. §**

A módosítás pontosítja a kutatási intézményekre vonatkozó szabályokat, azok szakmai feladatait, a kutatási intézmények vezetőire vonatkozó szabályait és tisztázza a foglalkoztatottak feletti munkáltatói joggyakorlást.

**75. §**

A módosítás két új §-al egészíti ki a normaszöveget, egyértelműen meghatározva az Intézményvezetői Kollégium, valamint a Tudományos Tanácsadó Testület összetételére, feladatkörére vonatkozó szabályokat.

**77-83. §, 85. §**

A IV. Fejezet módosítása a kutatóhálózat gazdálkodására, finanszírozására és vagyoni viszonyaira vonatkozó szabályokat az új alapítói joggyakorlói rendhez igazítja.

A 17. § módosítása a vagyon közfeladathoz kötöttségét és a gazdasági tevékenység elkülönített nyilvántartásának kötelezettségét a jogi személy szervezeti egységekre is kiterjeszti.

A 19–22. § módosítása szerint az állam az MTA KH tevékenységét az MTA költségvetési fejezetén keresztül kötött közfeladat-finanszírozási szerződéssel, egyéb költségvetési támogatással és vagyonjuttatással biztosítja. A közfeladat-finanszírozási támogatás nem minősül költségvetési támogatásnak, ez az Áht. 1. § 14. pontjának egy új alponttal történő módosításában egyértelműen rögzítésre kerül. A huszonöt éves keretmegállapodás és a részletes közfeladat-finanszírozási szerződés megkötésébe az MTA is bevonásra kerül; a megállapodásnak a szabad témaválasztású felfedező kutatások mellett – a tudomány szabadságának tiszteletben tartásával – az állami tudománypolitikai prioritásokhoz kapcsolódó kutatási programok finanszírozási kereteit, valamint az MTA KH ellenőrzésének, transzparens működésének szabályait, valamint az államot megillető ellenőrzés garanciális szabályait is rögzítenie kell.

A 23. § módosítása a vagyonkezelői jogot az MTA KH jogi személy szervezeti egységeire is kiterjeszti, és megszűnési okként rögzíti, ha a vagyonelem az alapítói jogok gyakorlójának a tulajdonába kerül. A 24. § szerint az 1. mellékletben meghatározott állami ingatlanokra az MTA KH-nak ingyenes, határozatlan idejű vagyonkezelői jogot biztosít a jogalkotó.

Az MTA KH jogutód nélküli megszűnése esetén a hitelezők kielégítése után megmaradó vagyon – az állam által juttatott társasági részesedések kivételével – az államot illeti meg.

**86-87. §**

Átmeneti rendelkezések módosítása

A 29. § (1) bekezdése kimondja, hogy a HUN-REN a törvény erejénél fogva, jogi személyiségének és jogalanyiságának folytonossága mellett Magyar Tudományos Akadémia Kutatóhálózat néven működik tovább a névváltozás nyilvántartásba vételének napjától; így a kutatóhálózat szerződései, pályázatai, munkaviszonyai és egyéb jogviszonyai változatlanul fennmaradnak. A (2) bekezdés megerősíti, hogy a 2025. október 28-án megszűnt Magyar Kutatási Hálózat Központ által működtetett kutatóintézetek jogutódjai a kutatási intézményként működő jogi személy szervezeti egységek. A (6) bekezdés az Eötvös Loránd Tudományegyetem (a továbbiakban: ELTE) jogi személyiségű szervezeti egységeiként működő négy humán tudományi kutatóközpontját jogutódlással – az ELTE Szenátusának határozata, valamint a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 20. § (3) bekezdésével összhangban – 2027. február 1-jével integrálja vissza a kutatóhálózatba, és rendezi az átadás-átvétel, az uniós támogatási szerződések és az átmeneti finanszírozás kérdéseit, valamint azt, hogy a függő jogi feltételtől függetlenül ezt a négy kutatóközpontot is megilleti a Vezetőtestületbe és az Intézményvezetői Kollégiumba történő delegálása joga, annak ellenére, hogy ők még nem az MTA KH szervezeti egységei. A (7)–(9) bekezdés a jogutódlással kapcsolatos részletszabályokra vonatkozik, míg a (10) bekezdés az ELTE jogutódlással érintett négy kutatóközpontját kötelezi záró- illetve nyitó mérlegek elkészítésére.

A (11) bekezdés a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat részére korábban jutatott üzletrész tulajdonjogát nem érinti, a (12) bekezdés rendezi a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat létrejötte óta keletkezett szellemi alkotások vagyoni jogainak helyzetét. A (13) bekezdés pedig az Akadémia tulajdonában álló ingóságok használatának rendezésére irányul.

A (14)-(15) bekezdések a munkaviszonyok átmenetét rendezi: a munkáltató a munkavégzés helye szerinti kutatási intézmény lesz a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat helyett, a munkabér összegének megtartásával.

A 32/B. § az új irányítási rendre való átállást szabályozza: a HUN-REN Irányító Testülete – az elnök kivételével –, felügyelőbizottsága és vezérigazgatója megbízatása megszűnik, a HUN-REN elnöke átmenetileg ellátja a Vezetőtestület elnökének feladatait, az új vezető tisztségviselőket és a felügyelőbizottság tagjait meghatározott határidőn belül kell delegálni, illetve megválasztani, és a testületek felállításáig a halaszthatatlan irányítási feladatokat az MTA elnöke látja el.

**88. §**

A HUN-REN Magyar Kutatási Hálózatról szóló 2024. évi XCI. törvény sarkalatossági záradékának pontosítása.

**91-92. §**

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

**94. §**

Hatályba léptető rendelkezés.

**95. §**

Sarkalatossági záradék.

**96. §**

Jogharmonizációs záradék.